

Rokkant testvérpár

(részletek)

A városi kocsmá még tele volt. Megtudta, hogy a vizek csak egy kicsit emelkedtek. Az egyik kártyázó férfi, akit látásból jól ismert, névről azonban nem, azt magyarázta, hogy ezúttal nem áll meg az emelkedés és pár hét múlva itt a vég. Ezt minden évben legalább kétszer elmondta, mindig, amikor a víz egyhüvelyknyit emelkedett. Néhányszor volt már a pszichiátrián is és a barátai jókat tudtak mulatni a kárára, mert könnyen beugrott mindennek. Különben jóindulatú ember volt, csak peches, mert már hét gyereke volt. Majd minden évben született neki egy. Mostanára persze már kezdett megérni a dolog, hiszen a gyerekekre kapott pótlékból már több jött össze, mint egy második fizetés. Látszott is rajta, hogy elégedett és tulajdonképpen most irigyelték is egy kicsit. De így legalább kérhettek tőle kölcsön a kártyára. A rádió a legújabb slágereket játszotta.

Csak úgy állva megivott két sört és hazaindult. Kis házban lakott, ami azelőtt nagystílű garázként üzemelt és most, kettéválasztva két kényelmes lakóhelyiségből állt. Az illemhely kívül, az ajtó előtt volt található és aki nem ismerte a házat, először oda lépett be. Kis kiegészítő volt ez a helyiség az építészeti összképhez.

A szobában a húga a heverőn feküdt, amelyből tengeri fű (esetleg hagyma) szára lógott ki, de rugói még szilárdak voltak. Nővére — vagy féltestvére? Vagy mostohanővére? Esetleg félig-meddig

unokanővére? Ez egyiküknek sem volt világos, mivel már régen kiment a divatból az a fogalom, amely azokat jelölte, akiknek egy apjuk, de más-más anyjuk volt. Tehát ő lemezeket hallgatott, krimi olvasott és zoknit stoppolt. Akinek a hasa fáj, feküdjön hasra! — tartja a mondás, és a lány így is tett. Tegnap óta fáj a hasa, merthogy túlzottan beittak.

„Megjöttél? Milyen kinn az idő?” kérdezte felülve. Tekintettel a nyelvi meghatározás bizonytalan voltára egymást keresztnéven — A. illetve B. — vagy hugocskámnak és bátyuskámnak szólították.

„Randa” válaszolt, „esni fog, sőt, akár hó is eshet megint, de nincs túlzottan hideg.”

Levetkőzött és leült. Nővérkéje narancslevélből forrázott teát öntött neki, kizárólag ezt itta. Talán nehéz volt az ilyesmit beszerezni, de ők nem is nyomoztak utána, hiszen a garázs mögött volt belőle néhány jól lezárt ládányi. Apjuk után örökölték, aki az egykori tengerentúli utazásai egyikéről hozhatta.

Régóta szerették egymást. Még pubertáskorukban sem érdekelte őket komolyabban senki más. Most éppen a legjobb, bár nem a legbölcsebb korban jártak — harmincévesek voltak. A két anya azonos évben, hónapban és napon szülte őket.

Kívül valóban havaseső kezdett esni. Szél nem fúj és az üvegezett falon át figyelték elalvás előtt a cseppek és pelyhek halk és lassú vándorlását. Olyan boldogok voltak! Az öntöttvas kályhából hallatszott a tűz hangja.

Beköszöntött a reggel és ők még aludtak. Márciusban már korán világosodik és napfelkelték kísérik munkába a dolgozókat. Amikor a tetők felett felvirrad és a napsugarak áthatolnak a villamosok ablakán, vagy amikor valahonnan a kertek alól hirtelen felizzik a nap, a dolgozók elmosolyodnak, mintha megsimogatnák az arcukat. Megállíthatatlanul közeleg a nyár csodálatos időszaka, a szabadság, uszoda, napozás és meleg ideje. A. és B. azonban nem ébredt fel, mivel ők nem voltak dolgozók. Télen, ugyan ezen az északi tájon jelentős késéssel kel a nap, igen ritkán látták a napfelkeltét és az azt megelőző hajnalpírt. De soha nem sajnálták, mert ehelyett sokáig aludtak. Ezen a napon is pontosan egyszerre nyitot-

ták ki szemeiket, már majdnem a déli fényre. Örültek, hogy süt a nap, mert remélték, hogy vége a hosszú sötét időszaknak.

Mindketten az ébredéstől fogva elégedettek voltak. Újra narancsteát forráztak és kimentek a toalettre. Anyagi hátterük nem volt bőséges, de legalább volt. Munkaképtelenekként nem túl magas rokkantnyugdíjat kaptak. A hónap vége felé mindig hiányzott nekik egy kisebb összeg. Ma újra erre terelődött a beszélgetés.

„Nem hagy nyugodni a gondolat” kezdte A., „hogy mindössze két vagy háromszáz évvel ezelőtt aligha lehettünk volna életben. Csupán a legfejlettebb ipari társadalom biztosíthatja minden munkátlan elem ellátását is. Persze ezt kényszerű tisztességből teszi, mivel gazdaságosabb számára alamizsnát adni mint foglalkoztatni őket, merthogy ezek az elemek a termelési folyamatban több kárt okoznának, mint amennyi hasznot hajtánának, így a végeredmény a társadalom szempontjából nem lenne effektív. De ha belegondolok abba, hogy mindössze néhány generációval korábban dolgozunk vagy éhenhalunk, esetleg koldulunk és lopunk kellett volna, az mégiscsak fantasztikus. A társadalom a legmagasabb fejlődési stádiumába jutott, és ezért a százezeréves történelem során nemzedékek sokasága dolgozott. Az olyan boldogtalanok, mint mi, senyedtek és hullottak és csupán ma aratjuk le szenvedéseik megérdemelt gyümölcseit. A történelem mozgása és fejlődése, annak dialektikája a feszült izgalom állandó forrásai számomra.”

B., a nővére összpontosítva bólintott, mert tudta, hogy A. számára a történelem nagyon kedves. Az elhangzottakat már ismerte, de tudta, hogy nála ez nem egyszerű szóismétlés.

A. csavargásai egyikén, az idén bevetetlen mezők közti dűlőúton (csak a város felett zöldellt néhány tábla), amelyekről a szárazság idején porfelhők örvénylettek és a nappali szürkéségnek zavaros tónusokat és finom sáírt adtak (ahogyan a por megült az arcon és ajkakon, az orron át pedig behatolt a szájüregbe), találkozott Hafiz Sejk al Ahrammal.

Hafiz úgy állt a mezőn, mint valami pestisoszlop és véreres, gyulladt szemekkel figyelt maga előtt egy poroszlopot, amely a közelében táncolt, mintha Hafiz irányítaná.

A.-nak eszébe jutott, hogy látta Hafizt a Szövetségi Város feletti ünnepségen is, de ott is némán, szinte szomorúan járkált és nem beszélt senkivel.

A. ezért nem akarta őt megzavarni és letért a mezőre. De Hafiz, anélkül, hogy felé fordult volna, megszólította.

A. odament hát hozzá és üdvözölte.

Hafiz intett kezével az ugrándozó poroszlopnak, mire az engedelmesen elaraszolt a vizek felé. A. elsimerően bólintott. Hafiz vitathatatlanul sokat tudott és sokra volt képes.

Hafiz most kört rajzolt körük, miközben maga is szélkakasként fordult körbe, mire a por tőlük három lépésnyire megállt. Hafiz ben Sejk al Ahram komor volt és meghízott, merthogy a bombázáskor minden tartalék hasisa elégett, így várnia kellett, míg újra kinő udvarán a kender. Ezért csak lassan sétált és nem is derviskelett. Sőt, most csak állt.

Nehéz volt megmondani, hová nézett mindaddig, míg csak nem nézett élesen az emberre.

Hafiz: „Olvastam az utolsó könyvedet, A.. Azt mondják, hogy az embereknek írtad.”

A. vállat vont és széttárta a kezét.: „És Te ezt elhiszed?”

Hafiz: „Nem hittem, de meg akartam kérdezni.”

A.: „Hát nem, nem az embereknek írtam.”

Hafiz: „Až jó, az emberek meghaltak.”

A.: „Azért még képesek zúrt csinálni...”

Hafiz: „Azok nem emberek, nem állatok, azok nem Isten teremtményei, hanem a vizek hordalékai, szenny, ami úgy, mint ezek a vizek, a világűrből hullt alá.”

A.: „Lehetséges — bár genetikailag egyenesági leszármazottai a korábban itt élt embereknek.”

Hafiz: „A genetika szájalmas valami, ami semmit sem magyaráz meg. Valójában villám csapott az örök csírahordozó plazmába és két részre szelte azt. A jobbik rész a paradicsomi szigetekre emelkedett, míg az értelmetlen, halott, élettelen rész, a molekulák egyszerű szakadatlan mechanikus mozgása maradt itt, a földön.”

A.: „Nem vitás, akár így is fogalmazhatnánk.”

Hafiz: „Ez a szakadatlan kóbor mozgás, a hullában mozgó rothadás úgy tör elő, akár a fekélyek kifakadásakor a szenny. Ez a mozgás halott, élettelen történés.”

„Ez elég kifejező leírása a második termodinamikai törvény működésének” — válaszolt A. elismeréssel hangjában.

Hafiz: „Ez a mozgás nem az univerzum ama bizonyos örök felzabádító mozgása, amely saját szelleme szárnyain száll és velünk táncolja szent táncainkat.”

A. bólintott és mivel elfáradt, leült.

Hafiz továbbra is keresztülnézett rajta és az átláthatatlan szürkeségbe meredt: „Miért mondják hát, hogy az embereknek írtál?” — kérdezte nyugodt és halk hangon.

A.: „Mint te is tudod, Hafiz, a történelmünk vizsgálatával foglalkozom.”

Hafiz: „Fölösleges.”

A.: „Számodra és talán számomra is fölösleges. Talán még ezer más számára is az. De nem teljesen fölösleges.”

Hafiz: „Miért?”

A.: „Zavar, hogy sokan közülünk nem tudják, miért fogadnak el dolgokat. És éppen azért nem tudják, mert azt sem tudják, miért nem fogadnak el más dolgokat.”

Hafiz: „Hm.”

A.: „Engem zavar a társadalom heves, csupán emocionális, irracionális tagadása, mert ez igen ingatag. Könnyű és több mint könnyű csupán előítélettel bírni, de ez csak afféle előítélet. Egy előítélet csak szerencsés véletlen folytán találhat célba. Többnyire alaposan mellétrafál, ráadásul újabb előítéletek elfogadását is lehetővé teszi, ellenőrzés nélkül, megismerés nélkül, míg végül az ember beléjük fullad.”

Hafiz: „Amit az előítéletről mondasz, az helyes, de miben látod ezt az előítéletet?”

A.: „Sokan elutasítják a jelen társadalmát anélkül, hogy tudnák az okát, anélkül, hogy tudnák, mit is utasítanak el tulajdonképpen. Ha a társadalom új maszkot öltene, mint ahogyan néhányszor már megtette, csak néhány generációig, talán egy—kettőig tartana, és ezek a tudatlanok újra szolgálnák őt.”

Hafiz: „Folytathatod.”

A.: „Hafiz, te öregember vagy, gondolom, jó száz éves.”

Hafiz: „Sajnos 120.”

A.: „Vagyis életed során láttad már, miféle hazugságokat képes fabrikálni a társadalom, ha megváltoztatja maszkját.”

Hafiz: „Láttam.”

A.: „És azt is látnod kellett, hogyan hagyta magát néhány csóró léprecsalni, újra elkábítani.”

„Ááh” — sóhajtott Hafiz és fáradtan legyintett.

A.: „Elegendő volt, amennyire tudom, hogy hatvan éve, amikor létrejött az ún. „emberarcú tisztek” csoportja, és nemcsak az emberek, de a mieink közül is sokan beugrottak nekik. Pedig a dolog oly átlátszó volt, hogy mára ez a fogalom közmondásos viccé vált. Hogyan lehetett nem megérteni, hogy a tisztek, akiket, mint köztudott, húszéves koruktól tisztekké nevelnek és ráadásul többségük már tiszti családokból származik, tehát hogy a tisztektől valaha is eredhet valami rendes dolog? Megtörténhet, hogy egyik-másiknak elég magas az IQ-ja és elég olvasott ahhoz, hogy felismerje, micso-da barom, de kizárt, hogy a tisztek tömege a „demokratikus”, vagy az ördög tudja milyen kommunizmus jelszava alatt valamiféle „újjászületési folyamat” élére állhasson. Hiszen a tisztt, aki húszéves korától mászik felfele a ranglétrán, negyvenöt éves korára már nem képes másként gondolkodni és látni, csak tiszt módjára. Gondolhatja magáról, hogy ő Jézus Krisztus vagy mi, de valójában a legkeményebb horror számára — a legvéresebb, amire képtelen komolyan mégcsak gondolni is, nemhogy elfogadni —, hogy az emberek önmagukat irányítsák. Az ő tiszti volta éppen abban nyilvánul meg, hogy meggyőződése, minden kézben tartható, elég csupán új kormányt alakítani, amely persze ezúttal majd tisztességesen, igazságosan, bölcsen, humánusan és ki tudja még hogyan, kormányoz. Tiszt volta nem engedi, hogy megértse, nem is kellene kormány, sem tisztikar. Egyszerűen képtelen felfogni, hogy az emberek irányíthatnák önmagukat is. Csak dumál majd a demokráciáról, csoda, ha meg nem fullad bele, közben pedig mindahányszor már az új, manipuláló kormányt fogja magában szervezni, mert ő el sem tudja másként képzelni a demokráciát. És ha végül szépen sikerül is neki, az történik csupán, hogy a régi helytartókat felváltják az újak, de egy-két generáció után az emberek újra hisznek majd nekik — és ez a baj! Ezen múltott az emberiség egész hatszáz éves szarbacsúszása is.”

Hafiz: „Ha már itt tartunk, hogyan született a „tisztek” elnevezés?”

A. elmosolyodott. Hafiz bizony nem sokat adott a világi műveltségre. Bár sokan mások sem tudták ezt. Így válaszolt: „Hat-

száz évvel ezelőtt még sok különböző ország létezett, ahol különböző nyelveken beszéltek.”

Hafiz lassan, csendben ingatta fejét.

„Hogy háborúzhassanak, az országoknak hadseregük volt, amely emberekből állott. Ezeket nevezték katonáknak. Ezek nem a mi mai terheltjeink voltak, hanem igazi rabszolgák és nekik parancsoltak a tisztek. Vagyis a tisztt tulajdonképpen a rabszolgák ura volt. Idővel a katonák fölöslegessé váltak, mivel mindent automaták láttak el, csak a tisztek maradtak. A katona szó azután végleg eltűnt a szótárból. Nem találod máshol, csak a régi könyvekben.”

Hafiz: „És a tiszteket miért nem eresztették szélnek?”

A.: „Volt ahol megtették. De rögtön előkerültek újak. Az emberek elvetették az önigazgatást. Túl nagy felelősséget jelentett számukra. Azt pedig inkább a tisztekre ruházták át, így megszabadultak a felelősségtől, ugyanúgy, ahogyan a kockázattól, de a szabadságtól is.”

Hafiz: „Azt hiszem, elhihetem neked, hogy mindezt jól tudod. Ugyanakkor mindez valóban szomorú.”

A.: „Az a legszomorúbb, hogy a műveltség hiánya miatt a legtöbbször mindig sikerül léprecsalniuk. Hát ezért írom én azokat a könyveket. Meg akartam mutatni, hogy a szabadság, tűzze azt bárki a zászlajára, akár az emberarcú tisztek, mindig a Barakk széfjébe lesz bezárva, és az emberek egy hajszálnyit sem fognak látni belőle. És ezért mondják azt, hogy az embereknek írok. Mert olyasmiről írok, amivel állítólag nekünk már nem kell törődnünk. Csak az emberek foglalkozhatnak tovább ezzel, minket az egész nem érint. Szart! Százszor is érint bennünket is! Amikor a társadalom szemmel láthatóan megy tönkre, akkor a vezetés mindjárt gondoskodik arról, hogy mindenféle mitugrász szolgálja zöldséget kapjon, akik azután újjászületést kezdenek ígérni. Azoknak a mitugrászoknak a hatalma persze egy lyukas garast sem ér — azt a vezetés a háttérben továbbra is a saját kezében tartja. De az emberek, akik ma hatszáz százalékkal hülyébbek, mint a hatszáz évvel ezelőttiek, mihelyt néhány új frázist kapnak, hogy azokon rágódjanak, meg pár intelligens elitistát a nyilvános szerepeltetésre és ugrándozásra, akkor lelkesen követni kezdik őket; és kit tartanak majd a legnagyobb ellenségnek? Természetesen bennünket. Mivel mi nemcsak hogy nem robotolunk az ő értelmetlen hülyeségeikért, szarunk a szent értelmiségi-eikre a rádióban és a tévében, akiket ők éppen aktuális úristenekké

választottak, de főleg nem őrlöngünk lelkesen és hülyén velük együtt. És az utolsó hatszáz évben minden szabadságmegújító folyamat oda vezetett csupán, hogy börtönt vagy munkatábort rendeztek be számunkra. Ha ismernéd a történelmet, Hafiz, tudnád, hogy ez, legalábbis a tizenkilencedik századtól, már számtalanszor megismétlődött.”

Hafiz: „Jobban örülök, hogy nem ismerem. Elég nekem tudnom azt, hogy ezek nem emberek.”

A.: „Semmi kifogásom ezellen. De azt elismered, hogy ezt nem kell mindenkinek tudnia.”

Hafiz: „Elismerem.”

A.: hallgatott és térdét átfogva a semmibe révedt.

Hafiz hallgatott és kisujja mozdulatával újra odaintett egy poroszlopot, amelyet azután maga előtt táncoltatott.

A.: nagyobb szomorúságot érzett mint általában.

Körben tisztos távolságban áramlott a sárga por és az oszlop, amely táncolt, nem porzott.

Hafiz így szólt: „Szétkergetném a port felettünk, hogy rádsüssön a nap, de feleslegesnek tartom.”

A.: bólintott. Felesleges volt. A hatszáz év alatt minden felesleges volt. Ez alól sajnos a Szebb Jövő Harcosai sem voltak kivételek. Hafiz könnyedén megszólalt: „Tehát akkor nem az embereknek írsz, hisz még ha el is olvassák, nem változnak meg.”

A.: „Nem változnak. Tisztességből csinálom. Hogy ne menjenek ezzel a szigettel együtt a hullámokba vakon mint a kismacs-kák.”

Hafiz: „Mégsem írhatod az utókornak, ha tudod, hogy száz év múlva az sem lesz.”

A.: „Hafiz, rólad azt mondják, hogy a fejeddel és a szíveddel mindenkin átlátsz. Vagyis tudnod kell, hogy én nem is az utódoknak írok.”

Hafiz: „Tudom, de tőled akartam hallani.”

A szél úgy füttyült körülöttük a porszemek milliárdjai között, mintha kéményben fújna.

Hafiz az előtte táncoló poroszlopot nézve megszólalt: „Hát akkor kinek írsz, ha nem magadnak?”

A.: „Ami megíratott, annak meg kellett íródnia. Nem tudom, kinek íródott. De szükség volt a megírására. Több lett a világ azáltal, hogy jól lett mindez megírva.”

Hafiz: „Több jó lett, hiszen rosszból annyi van itt, mint vízből.”

„Leginkább az angyaloknak írok”, mondta A. szomorú grimasszal.

„Az helyes — az angyaloknak írni”, válaszolta Hafiz továbbra is földbe mélyedt oszlopként állva. Kezével intett és a poroszlop elkúszott a vizekbe. A. nehezen és teljesen feleslegesen porolta az ingét.

Hafiz: „Úgy hallottam, hogy egyes lakosok” (Hafiz így nevezte a társadalomban élő embereket) „megalapították a Szebb Múlt Harcosainak pártját. Végére is a múlt mindig szebb, mint a jövő.”

A. elmosolyodott: „Ilyenformán a rokkantak közötti Szebb Jövő Harcosai és az emberek közötti Szebb Múlt Harcosai szépen belefojtják a jelent a vízbe.”

Hafiz: „Te nem tartasz velük?”

A.: „Nem is tudok róla, pedig nem rossz poén.”

Hafiz: „Okosíts ki: van valami újonnan felfedezett szentjük, valami Al-Tarique Masaryk. A neve alapján úgy tűnik, hogy hozzám hasonlóan ő is mohamedán volt.”

A. újra elmosolyodott: „Ha jól emlékszem, Hafiz, akkor semmi féle ilyen mohamedán nem létezett. Valami Tarique — és nem Al-Tarique — Masaryk élt, már nem is tudom, hogy Lev Tolsztoj gróf kocsisa volt-e, vagy miniszter az Osztrák-Magyar Monarchiában.”

Hafiz: „Nem ismerem. De állítólag akkoriban szabadság volt. Vagyis mégiscsak jobb lenne nekik, ha őhöz térnének vissza?”

A. megintcsak elmosolyodott, de mosolya nagyon keserű volt.

„Az Osztrák-Magyar Monarchiában valószínűleg szabadság volt, és ha ez a Tarique volt a miniszterelnök, a lakosok úgy gondolhatják, hogy jól jönne nekik, azért kereshetik a régi könyveket, amelyekben róla írnak. De a tizenkilencedik században mindenütt szabadság volt. Legalább néha, legalább egy kicsit jobb mint ma.”

Hafiz: „Vagyis ajánlható volna a lakosoknak?”

A. ránézett Hafizra, aki vérekes szemeivel továbbra is az átláthatatlan végtelenbe nézett.

A.: „Azt szeretnéd, ha írnék róla?”

Hafiz: „Miért ne?”

A. feldühödött. „Hafiz, elmehetek megnézni, működik-e már az egyetemi könyvtár és elhozhatok minden írást arról a Tariqueről vagy Viktória királynőről és Sába királynéről...”

Hafiz: „Azt ismerem.”

A.: „...de légyszíves olvasd el magad. Hát még a legalapvetőbb dolgot sem értetted meg a történelemből, hogy semmi sem ültethető át, ami halott?”

Hafiz: „Az emberek úgyis halottak. A lakosoknak ez elég.”

A.: „Öregkorodra egyszercsak érdeklődővé váltál! Nem magad mondtad-e folyton, hogy köztünk és a lakosok között nincs semmi hasonlóság és a mi valódi társadalmunk mincs összefüggésben velük és valószínűleg nem szorítható a sziget határai közé?”

Hafiz hallgatott.

A.: „Mi jár hát a fejedben?”

Hafiz lassan, halkán, de érthetően válaszolt: „Megsajnálтам őket.”

A. ülve maradt, miközben Hafizt nézte megdöbbenéssel és tisztelettel. Hafiz, aki egész életét az Istennel való dervisi egységben élte le, aki a Paradicsom gyümölcseit ette és az angyalokkal beszélgetett, aki közönyös volt a szigettel és a vizekkel szemben, mintha már a társaival a Paradicsom szigetein élne, megmutatta neki, A.-nak, hogy több ő mint Isten egyszerű prófétája. A. nem sajnálta az embereket. Eddig csupán az emberi kéz alkotásának — elsősorban a művészetnek az elhagyatottsága szomorította el magányosságával, amely legyőzhetetlennek tűnt és benne úgy ért véget az ember minden cselekedete, mint egy elátkozott, széttörhetetlen golyóban, hiszen akárcsak a sajtokra boruló fedél alól soha nem juthat ki belőle semmi, soha sem egyesülhet az világegyetem más lényeinek műveivel. Az univerzum más részeinek áramlataival sem olvadhat egyggyé, vagyis nem létesíthet kapcsolatot Istennel. Ezért, még ha képletesen angyalokról vagy hasonlókról beszélt is, az mindig ön-irónia volt, nem vette komolyan. Hafiz meggyőződése viszont ezen a ponton szilárd volt. És most ő, az annyira kívülálló, megsajnálta az embereket.

A. most érzett először valami rozsdaszínű bánatot afelett az élet, vagyis jobban mondva vegetálás felett, ami annak a hatalmas biológiai fajnak a megmaradt húszmilliónyi egyede sorsává vált, amely egykor — önmaga kivételével minden felett uralkodott. Saját magán állt szörnyű bosszút azáltal, hogy mindent kihasznált: a természetet, növényzetet és állatokat, amelyeket végül már csak a tojás-, hús-, baromfi és borjúgyárak futószalagjain gyártott. Oly hosszan manipulálta mindezeket, míg valóra vált a közmondás,

amely szerint aki másnak... A világ, a világmindenség, az élet, a létezés áramlata, amikkel szemben oly hihetetlen módon oly hihetetlen baromságokat követett el, végül ezek hagyták őt abban, amit saját maga hozott létre. Egyszerűen csak hagyták mechanikusan továbbműködni fajtája létezésének dialektikáját. Hogy hol és mikor lépett át azon a ponton, ahonnan már nincs visszaút? A. tudta, hogy ezt még ő sem tudja. A. tudta, hogy ezt Hafiz sem tudja.

Hafiz mozdult meg elsőként és fejét kissé A. felé fordította. A. tudta, hogy nézi őt és ezért a földre szegezte tekintetét.

„Ne, ne csatlakozz hozzájuk”, mondta Hafiz. „A társadalom majd egyszer újra álarcot vált, ahogyan mondtad. De azért sajnálhatod őket.”

A. még inkább lehorgasztotta fejét.

„Ha nem sajnálsz őket, az jó. De te nem is őket bánod, hanem a munkájukat. És ez talán még jobb. A munkának valószínűleg mindig nagyobb az értéke, mint annak, aki végzi. A munkával mindig valami olyan készül, ami az Isten gyönyörű szándékának megvalósulása és azt, aki elkészíti, azt az Isten saját ujjaként használja. Ezért az, aki dolgozik, boldog lehet, mert már egyesült Istennel. És tiszteleghet saját munkája előtt és megcsókolhatja saját művét, mert az nem az övé, az az Istené. És mivel isteni, már nem múlandó, még ha szét is esne. Az Isten magához veszi azt és talán egyszer magához engedi a munkást is, aki rajta dolgozott. Hogy miért nem rögtön? Azért, mert a mű tiszta, készüljön akármilyen szándékkal és akármilyen eredménnyel, feltéve, hogy tisztességgel készült. De az, aki alkotta, csak a műve révén tiszta, egyébiránt buta, gyáva, rossz, ártó és az Istenen tapos. Ezért előbb be kell járnia a Paradicsom szigeteit, ahol angyalok veszik őt körül, akik...”

Hafiz hangja egyre távolabbról hallatszott, míg végül az utolsó szavakat már a szél szaggatta. A. meglepetten nézett körül. Tudta, hogy Hafizra újból rájött a prédikálhatnék és nem akart rögtön udvariatlanul elmenni. De látta, ahogyan Hafiz, továbbra is egy porfelhő közepén állva lassan, majd gyorsabban távolodik tőle.

„A szentségit, vajon hogyan képes erre?” gondolta A. és körül nézett. Csodálkozva fedezte fel, hogy Hafiz a valóságban meg sem

mozdult, hanem őt szállította el ültében a porszőnyeg, amely a szelek lökéseitől enyhén hullámozott és imbolygott.

Nem mervén felállni, búcsút intett Hafiznak. Hafiz felemelte kezét, intett neki és eltűnt a füstben...*

Prága
Budapest

Egon Bondy
Fordította: Paulik Antal

* Egon Bondy (eredeti neve Dr. Zbynek Fiser) költő, prózaíró és filozófus 1930-ban született Prágában. A cseh underground kiemelkedő egyénisége. Mintegy negyven verseskötetet, prózai művek sorát és filozófiai esszéket írt. 1977 óta filozófiatörténetet ír, ezidáig tizennégy kötettel készült el. A hatvanas években saját néven kiadott három filozófiai munkáját kivéve Csehszlovákiában 1990-ig nem publikálhatott. Az Egon Bondy név a Plastic People of the Universe nevű rockegyüttessel való együttműködésének köszönhetően vált ismertté (a zenekar Egon Bondy's Happy Hearts Club Band című albuma 1978-ban jelent meg külföldön). Ugyancsak sokat tett érdekében Bohumil Hrabal, aki több munkájában is írt róla (Táncórák, Gyöngéd barbár stb). A hatvanas évek végén az Orfeus színház játszotta darabjait.

Benda Balázs: Állatokkal foglalkozó emberek. Kutyákkal.